

for den realitetsafgørelse, der ville have været truffet, hvis sagen ikke var blevet afvist. Dette vil f.eks. betyde, at statsadvokatens afvisning af en klage over politimesterens afgørelse om strafforfølgning, fordi klageren ikke anses for at være part og dermed klageberettiget, ikke vil kunne påklages til rigsadvokaten. Det skyldes, at statsadvokatens afgørelse om strafforfølgning ikke ville have været undergivet rekurs, hvis statsadvokaten havde realitetsbehandlet sagen. Det anførte gælder, selv om politimesteren ikke har taget stilling til spørgsmålet om klagerens partsstatus.

Heroverfor kan det anføres, at statsadvokatens afgørelse (typisk) er en 1. instansafgørelse af spørgsmålet om klageberettigelse, og at det derfor følger af retsplejelovens to-instansprincip, at en sådan afgørelse kan påklages til rigsadvokaten. Dette svarer til den praksis, der følges af rigsadvokaten, jf. ovenfor under pkt. 4.3.

Efter Justitsministeriets opfattelse foreligger der ikke særlige grunde, der kan føre til, at det forvaltningsretlige udgangspunkt bør fraviges i disse tilfælde. Statsadvokaten træffer sin afgørelse i sin egenskab af rekursmyndighed for den materielle straffesag. Det er derfor i overensstemmelse med ordlyden af bestemmelsen i retsplejelovens § 101, stk. 2, 2. pkt., hvorefter statsadvokatens afgørelser i klagesager ikke kan påklages til rigsadvokaten og justitsministeren, at statsadvokatens afvisningsafgørelse ikke kan påklages.

Det samme må efter Justitsministeriets opfattelse antages at gælde i de tilfælde, hvor statsadvokaten som rekursmyndighed afviser en klage med den begrundelse, at klagefristen på 4 uger i § 102 er overskredet.

Også her gælder, at den overordnede anklagemyndighed (rigsadvokaten eller Justitsministeriet) efter omstændighederne vil kunne gribe ind som tilsynsmyndighed.

5.4. Aktindsigt

Som anført i pkt. 2.2 ovenfor kan en beslutning om aktindsigt efter forvaltningslovens § 18, stk. 3, påklages uafhængigt af afgørelsen vedrørende sagens realitet.

Det anførte betyder, at beslutningen om aktindsigt kan påklages hele vejen op til Justitsministeriet, medmindre der er særlige holdepunkter for at antage, at adgangen hertil er afskåret ved

klagebegrænsningsreglerne i retsplejelovens kapitel 10.

Det kan gøres gældende, at to-instansprincippet også gælder i forhold til afgørelser om aktindsigt. Til støtte herfor kan anføres, at forarbejderne til klagebegrænsningsreglerne tyder på, at klagebegrænsningen ikke alene gælder for selve afgørelsen om strafforfølgning (sagens realitet), men også for processuelle beslutninger, som træffes af anklagemyndigheden i forbindelse med afgørelsen om strafforfølgning, jf. pkt. 3 ovenfor, i hvert fald hvis der er tale om processuelle beslutninger, der har karakter af selvstændige afgørelser.

Det fremgår imidlertid ikke udtrykkeligt af reglerne i retsplejelovens kapitel 10, at klager vedrørende aktindsigt er omfattet af to-instansprincippet. Der ses heller ikke at være sikre holdepunkter herfor i lovens forarbejder.

Herefter - og under hensyn til den hidtidige fortolkning af klagebegrænsningsreglernes rækkevidde i forhold til afgørelser om aktindsigt - finder Justitsministeriet ikke, at der er et tilstrækkeligt sikkert grundlag for administrativt at ændre den nuværende praksis på dette område, jf. pkt. 4.2 ovenfor.

Dette anførte indebærer også, at 4-ugers fristen i retsplejelovens § 102 ikke finder anvendelse på afgørelser vedrørende aktindsigt efter forvaltningslovens § 18.

5.5. Inhabilitet

Som nævnt i pkt. 2.3 ovenfor kan det give anledning til tvivl, om det ovennævnte udgangspunkt, hvorefter formalitetsspørgsmål ikke kan påklages særskilt, også gælder for beslutninger vedrørende inhabilitet.

Forarbejderne til forvaltningslovens regler om inhabilitet viser, at en beslutning vedrørende inhabilitet kan påklages særskilt. I den forvaltningsretlige litteratur m.v. er det imidlertid anført, at inhabilitetsindsigelsen som udgangspunkt alene kan påberåbes som led i en klage over selve afgørelsen (forvaltningsakten).

I lyset af forarbejderne til forvaltningslovens regler om inhabilitet må det efter Justitsministeriets opfattelse antages, at en beslutning vedrørende inhabilitet kan påklages særskilt.

Som udgangspunkt må det dog antages, at adgangen til en klage over en beslutning vedrørende inhabilitet - ud fra de ulovbestemte grundsætninger om administrativ rekurs - ikke går videre